

Ustanovitev enotne prostovoljne milice v Avstriji:

Schuschnigg hoče zavarovati sebe

Dunaj, 16. maja. o. V poučenih krogih prevladuje mnenje, da je treba smatrati notranji udar v Avstriji, katerega je izvedel kancler Schuschnigg, kot posledico angleških stremeljav, ki bi rada oslabila Italijo. Edini zavezanci Italije sta bili v Ženevi in v Evropi Avstrija in Madjarska.

Ko je pred mesecem dni hodil po Dunaju bivši predsednik angleške vlade, visoklas Chamberlain, je bilo jasno, da njegov obisk ne more biti zgolj zasebnega značaja. Neposredno po njegovem odhodu je sledila obnovitev avstrijske armade. Jasno je bilo, da so za to dejanje dali svoj pristanek, če ne celo denar, Angleži. Tedaj so se že pojavila na zunaj rahla nasprotja med podkanclerjem Starhembergom, voditeljem Heimwehra, in med kanclerjem Schuschniggom. Preosnova avstrijske vlade, v kateri so stali iz Heimwehra samo Starhembergovi nasprotniki, je pokazal, kakaj pri teh avstrijskih obnovah in poizkusih gre.

Jasno je, da namerava kancler Schuschnigg prevzeti vodstvo avstrijske zunanje, zlasti pa notranje politike sam. Glavno načelo njegove nove politične smeri je v tem, da ne sme biti v državi nobene vojske, razen zakonite armade. Če bo Schuschnigg v tej svoji zamisli zmagal, potem je v Avstriji konec fašističnih igrakanj, kakršna si je

špogal Starhemberg, ki je že leta stremel za tem, da bi postal avstrijski Hitler.

Krščansko-socialna stranka, ki v bistvu predstavlja večino v vseh povojnih avstrijskih vladah, se je s tem korakom otresla nadležne in njenim načelom neprimerne zveze z napol fašizmom ter se je vrnila k svojim prvotnim načelom in k demokraciji, katero zahteva že njen naslov. Razveseljivo je dejstvo, da se je kot prva izmed evropskih katoliških strank ponovno in odločno naslonila na delavstvo, ki pomeni v Avstriji, kakor drugod drugje, najbolj kočljiv in zaradi slabih ekonomskih razmer najtežje zanesljiv element.

Ustanovitev nove milice

Razmere, kakršne so danes v Avstriji in pa dejstvo, da stoji za Starhembergom vsaj na zunaj že zmeraj 120.000 organiziranih Heimwehrovcev, je povzročilo, da mora Schuschnigg misliti na to, kako bi svoja stremeljenja zavaroval in zagotovil obstanek. Odločil se je, da za vse napol vojaške organizacije in da bo dopustil eno samo solidno pomožno vojaško organizacijo izven avstrijske armade. To bo milica domovinske fronte, ki bo organizirana kot eksekutivna sila te zveze. Zastava nove milice bo belo-zelena. Ker bo zdaj obstojala ena

sama taka organizacija, ne bo več nasprotja med posameznimi zvezami. Člani te milice bodo sami prostovoljci. Tudi druge politične organizacije se bodo morale združiti z domovinsko fronto.

Vsa ta dejstva je kancler Schuschnigg nakazal v svojem včerajšnjem govoru, ni pa povedal, kdaj se bo vse to izvršilo.

Čehi o Avstriji

Praga, 16. maja. (D.N.B.) Ob izprembe avstrijske vlade piše »Česke Slovo«, da je knez Starhemberg še zmerom na čelu 20—30 tisoč heimwehrovcev in da to prav nič ne govori v korist notranjega miru v Avstriji.

»Lidove Novini« pa pravijo, da se je knez Starhemberg hotel proglasiti za avstrijskega diktatorja. Njegov odhod iz vlade, pravi list, je treba le pozdraviti, ker je bil knez Starhemberg samo coklja za mir.

»Pager Tagblatt« komentira umik kneza Starhemberga iz političnega življenja. Kakor tudi nekateri drugi listi, računa list s tem, da bo avstrijska vlada imela zdaj jasno socialno orientacijo. Večina listov povdarja vpliv dr. Schuschnigga, nekateri pa pravijo, da bo kancler bolj, kakor kdajkoli doslej, stopal po sledovih pokojnega Dollfussa.

Nova poljska vlada

Varšava, 16. maja. AA. (Havas.) Nova poljska vlada je sestavljena. Predsedstvo in notranje posle je prevzel general Slavoj Sladkowski, pravosodje Vitol Grabovski, trgovino in industrijo Roman, socialno politiko dosedanjí predsednik vlade Koscialkowski, finančno ministrstvo je obdržal Kvjatkowski, ministrstvo vojske general Kaspricki, zunanje ministrstvo Beck, prosvetno ministrstvo Svjatoslavlski, kmetijstvo Ponjatovski, promet Urlin, poštno ministrstvo pa Kalinski.

Varšava, 16. maja. AA. Havas poroča: V novi vladi sta dve zelo važni osebnosti. Predsednik vlade general Slavoj Sladkowski in pravosodni minister Vitol Grabovski. Oba sta igrala veliko vlogo v znanem procesu v Brestu leta 1930. Tisti proces je pomenil višek borbe med vlado in opozicijsko skupino. General Sladkowski je bil tedaj notranji minister v vladi maršala Pilsudskega. Grabovski pa je bil državni tožilec. Politični krogi menijo, da Grabovskega zelo sovražijo socialisti. Da sta oba s Sladkovskim sedaj v vladi, naj bi baje imelo namen preplasti opozicijo, ki je zelo narasla po smrti maršala Pilsudskega. Sestava vlade dokazuje željo vladnih krogov, da bi vodili politiko močne roke, naslanjajoč se na vojsko. Splošno menijo, da se ne bo spremenila niti zunanja niti finančna politika nove vlade. Treba je še omeniti, da je bil minister Roman državni podtajnik v Beckovem ministrstvu in da navzočnost tega ministra pomeni ojačenje položaja zunanjega ministra Becka.

Tekme v tenisu za Davisov pokal

Zagreb, 16. maja. Včeraj se je tu pričela izločilna tekma za Davisov pokal med Jugoslavijo in Čehoslovako. Včeraj so se vršila tekmovalna posameznikov. Vršili sta se dve igri. Jugoslovjan Punčec je porazil Čehoslovaka Sibo s 6:1, 6:2, 2:6, 6:0. Čehoslovak Hecht pa je zmagal nad Zagrebčanom Pallado z 8:6, 6:1, 2:6, 6:2.

Stanje točk je po prvem dnevu tekem 1:1. Na Dunaju so v tekmi med Avstrijo in med Poljsko dosegli enak rezultata, kakor v Zagrebu.

Razočaranje nad komunisti v Franciji

Pariz, 16. maja. Politični odbor komunistične stranke je snoči negativno odgovoril na poziv glavnega odbora socialistične stranke, da naj bi komunistična stranka sodelovala v vladi. Ob tej priliki je Leon Blum napisal v »Populaire« članek, v katerem pravi med drugim, da je ta odločitev izzvala veliko razočaranje v vrstah socialistične stranke in pristašev ljudske fronte. Na koncu svojega članka pa pravi Leon Blum, da ta odločitev kljub temu ne bo preprečila socialismu, da ne bi sodelovali z ostalimi levicariji.

Ločitev zakona v Bolgariji

Sofija, 16. maja. D.N.B. poroča: Vlada je sprejela v prvem čitanju zakon o ločitvi civilnega zakona. Pravoslavna cerkev je zaradi tega zelo vznemirjena. Včeraj je predsednik sv. sinode vložil protest pri kralju. Zdi se, da bo prišlo do hudega spopada med vlado in cerkvijo.

Posledica sankcij: Amerikanska ZN

Ženeva, 16. maja. o. Včeraj je izstopila iz Zveze narodov Quatemala, ki spada med ustanoviteljice Zveze narodov in med podpisnice versajske mirovne pogodbe. Zaradi tega dejstva, ki kaže, da nezaupanje do ZN vsebolj raste celo med njenimi najzvestejšimi članicami, vlada veliko razburjenje zlasti v Londonu. Tu se boje, da ne bodo kmalu izstopile še Čile, Ecuador in še nekaj drugih južnoameriških držav. Razlog za te izstopne bo, če ZN ne ukine sankcij proti Italiji. Quatemala bo predlagala, da se osnuje Zveza ameriških narodov, h kateri naj bi pristopile vse države južne in Severne Amerike.

Ce se zgodi, da izstopijo iz ZN navedene države, je treba računati s skorajšnjim razkrojem ženevske ustanove

Maršal d'Esperey govori v radiu

Maršal Franchet d'Esperey govori nocoj ob 19.15 v radiu Belgrad. Njegov govor bo prenašala tudi ljubljanska radijska postaja, na kar opozarjamo p. n. občinstvo.

26.000 funtov proti 3 milijonom

London, 16. maja. AA. Stefani poroča: Po angleških uradnih statističnih podatkih je angleški izvoz v Italijo v prvem trimesečju 1936 znašal po vrednosti 26.000 funtov šterlingov, dočim je v prvem trimesečju 1935 znašal okoli 3 milijone funtov. Premoga je bilo v prvem trimesečju t. l. iz Anglije prodano v Italijo za 23.000 funtov šterlingov, dočim je v istem času letu 1935 izvoz premoga v Italijo znašal 1.128.000 funtov šterlingov.

Sredozemska zveza malih držav

London, 6. maja. AA. »Daily Telegraph« pri-
naša vest iz Ženeve, da so nekatere države te dni v Ženevi sprožile vprašanje, da naj bi se sklenil pomorski pakt na Sredozemskem morju, pri katerem ne bi sodelovali niti Francija niti Anglija.

Za Malo Zvezo

Praga, 16. maja. Pri razpravi o novi trgovinski pogodbi med Čehoslovako in Romunijo je prišlo v poslanski odbor za zunanje zadeve do pristrane manifestacije za Malo zvezo. Poročevalec Svetlik je med drugim povdarjal, da bo nova trgovinska pogodba pospešila tudi tujskoprometne stike med Romunijo in Čehoslovako. Nato je govoril z navdušenimi besedami o življenjski sili Male zveze. Narodni socialist Hrušovski je opozoril na velik uspeh nedavne konference Male zveze v Belgradu. Kmetijski poslanec Stunda se je zahvalil predsedniku jugoslovanske vlade dr. Stojadinoviću. Povdarjal je, da so konference pod njegovim vodstvom razpršile vse spletke in tedenske vesti o MZ.

Otvoritev protituberkuloznega tedna v nedeljo, ob 9. uri na verandi restavracije „Zvezda“ Pridite!

Kitajsko - Japoncem!

Tokio, 16. maja. Sporočilo vojne ministrstva o skorajšnjem povečanju japonskih posadk na severnem Kitajskem utemeljuje to potrebo po eni strani s povečanjem protijaponskim komunističnim delovanjem v severnem Kitajskem in po drugi strani čedalje večjim številom Japoncev, ki se naseljujejo na Kitajskem in ki jim je treba, pravi to poročilo, dati zadostno zaščito.

Francozi za poravnavo abes. spora

Pariz, 16. maja. Nocojšnji »Journal des Debats« piše o splošnem mednarodnem položaju in pravi, da bi takojšnja poravnava italijansko-abesinskega spora prihranila svetu mnogo nesreče. Pisec članka Pierre Berniche povdarja, da s tem nikakor neče odobravati postopka Italije, ki je s svojim zadnjim dejanjem pokazala precejšnjo brezobzirnost tudi zoper Francijo. Absurdno pa bi bilo, če bi ne vpoštevali dejanskih dejstev, ki so to vprašanje že rešila. Bojimo se, da se Italija igra z ognjem, če bo vodila politiko sekundanta Nemčije v Evropi, ki bi bila na milost in nemilost izročena nemškemu tudi zapadnoevropske države, če bi še naprej vodile politiko, ki bi Italijo pehala k Nemčiji.

Hoare - novi angl. mornariški minister

London, 15. maja. AA. (Stefani.) Mornariški minister bo za binkošti izstopil iz vlade. Na njegovo mesto pride sir Samuel Hoare.

Kakor govore, bo tudi kolonialni minister sir Thomas odstopil.

Skala ubila cigansko rodbino

Madrid, 16. maja. V vasi Ladi v Asturiji se je zvalila skala, pod katero je stanovala neka ciganska družina. Nesreča se je zgodila, ko je vsa družina spala. Sedem oseb je bilo takoj mrtvih, dve osebi pa sta težko ranjeni.

V Angliji ni krize

London, 15. maja. AA. (Stefani.) Otok bankovcev v Veliki Britaniji je presegel vse dosedanje maksirane in se je povzpela na 424 milijonov 790.249 funtov šterlingov.

Angleži odnehavajo

V zvezi s tem poročajo, da bo angleški zunanji minister Eden, ki se je vrnil sinoči z letalom v London, najprej proučil vprašanje sankcij. Proučil bo vse možnosti in vse razloge, ki govore za to, da bi sankcije prenehale. Če se bo pokazalo, da se Abesinija v celoti ne upira več Italijanom, potem nima smisla, da bi Anglija še vztrajala pri svojih zahtevah glede sankcij. Do tega koraka jo je privela zavest, da mora pomagati napadeni državi. Če se pa ta sama ne brani osvojitve, potem bi bilo nesmiselno, če bi se za njo zavzemali drugi.

Rezultate tega Edenovega proučevanja pričakujejo vsi z napetostjo, ki je docela razumljiva.

Zadnji abesinski vojskovodje beže

V Ženevi se neguša boje

Ženeva, 16. maja. o. Abesinski odpravnik poslov je dobil obvestilo, da namerava neguš v najkrajšem času proti Ženevi, da bo pred ZN sam osebno branil abesinsko stvar.

Ta vest je vzbudila v Ženevi veliko presenečenje in precej nervoznosti, ker do zdaj ni primera, da bi vladar kake države osebno prišel zastopal svojo stvar pred Zvezo narodov. Sprašujejo se, kaj naj bi iskal neguš v Ženevi, češ, da je s svojim begom iz Abesinije dokazal, da ga njena usoda več ne briga. Ženevski krogi imenujejo neguša »gospod Tafari«, kakor ga je zasmehljivo z njegovim predcesarskim imenom nazival italijanski zastopnik Aloisi. Razlog, da se je neguš Abesiniji odpovedal s tem, da je pobegnil iz nje, pa ne drži, saj se je z Abesinijo zgodilo podobno, kakor z Belgijo, ki je bila napadena v svetovni vojni, ne da bi vojno napovedala in je njen vladar tudi pobegnil v inozemstvo, a mu nihče ni odrekal pravice do države.

Port Said, 16. maja. o. Včeraj popoldne je s francoskim parnikom »General Joffre« prišel iz Džibutija sem ras Našibu, bivši poveljnik abesinske južne armade, ki se je najdalje in najhlabreje

upirala Italijanom. Z njim je dospelo v Port Said tudi večje število abesinskih odličnikov, ki niso pobegnili hkratu s cesarjem. Izmed znanih osebnosti se je pripeljal na tem parniku tudi Deždžas-mač Makonen v spremstvu svoje žene, cesarske princese. V Port Saidu se je zbrala ogromna množica radovednih ljudi, ki je begunce naravnost oblegala. Ti so se naslanili v nekem francoskem hotelu, danes pa bodo nadaljevali pot v Palestino.

Jeruzalem, 16. maja. o. Danes bo rodbina abesinskega cesarja zapustila hotel »Kind David« in se preselila v vilo, ki je last znamenitega jeruzalemskega advokata Našibuja Aucarius beja, bivšega pravosodnega ministra v Sudanu.

Rim, 16. maja. o. Mussolinijeva sinova Bruno in Vittorio sta bila z ukazom vojnega ministra imenovana za poročnika. To napredovanje sta si zaslužila z izrednim junaštvom, ki sta ga pokazala v vojni v Vzhodni Afriki. Služila sta kot pilota v letalski eskadri »La Disperata«. Zdej potujeta v Italijo. Hkratu z njima je bil povišan poročnik tudi sin maršala in podkralja Badoglija Paolo.

Pred splošno revolucijo v Palestini

Jeruzalem, 16. maja. Včeraj je v Jeruzalemu prišlo znova do silovitih nemirov, ki se ponavljajo že vse zadnje dni. Ker so angleške oblasti zaradi arabskega sklepa, da naj vse palestinsko prebivalstvo neha s plačevanjem davkov, začele ostreje ravnanje z Arabci, smatrajo ti to za pristanost in so včeraj na pobudo velikega multije priredili v Jeruzalemu silovite demonstracije. Hkratu so se demonstracije vršile tudi v Jaffi, kjer so napadali Arabci policijo in državne uradnike s kamenjem. Včeraj je bil petek, ko vsi muslimani obiskujejo mošeje in se njihov fanatizem razvname do skrajnosti.

Angleška policija je ravnila zelo obzirno, ker se Angleži boje, da ne bi izbruhnili v Palestini splošno politično klanje, preden bi zbrali oni dovolj čet. Vendar je morala v Jaffi uporabiti strojnico, pri čemer je bilo več Arabcev ubitih in 18 težko ranjenih. Arabska narodna zveza pripravlja za prihodnji petek ultimatum angleški vladi, kjer bo izrazila

svoje skrajne zahteve. Če angleška vlada ne bo temu ultimatumu ugodila, se je treba bati, da izbruhne v Palestini splošna revolucija. Vsa arabska zveza zahteva od visokega komisarja, naj posreduje v Londonu, da pride tja takoj arabska delegacija, ki bo povedala vse zahteve arabskega prebivalstva. Vnasprotnem slučaju ne jamči zveza za nobeno stvar več.

Jeruzalem, 16. maja. AA. Zaradi zadnjih umorov se je še povečala napetost med Židi in Arabci. Po mestu stalno krožijo vojaške patrulje. Angleške oblasti so sklenile, da bodo vsak nov nered preprečile že v povojih z vsemi sredstvi. Obče in splošno obsedno stanje je raztegnjeno tudi na nekatere okrajne novega Jeruzalema.

Veliki mufti je obiskal več središč na deželi in pozival prebivalstvo, da čim dalje vzdrži v stavki.

Veliki mufti je igral vidno vlogo že pri neredih leta 1921.

Mussolinijeva samozavest:

Sankcije so omogočile zmago

Pariz, 16. maja. AA. Današnji »Matin« objavlja intervju, ki ga je njegovemu dopisniku dal Mussolini. Mussolini je rekel, da nikdo ne more dvomiti v dejstvo, da je italijanski narod naravnost strašno vdan miru. Ta mir je potreben zato, da bi se zaključilo začeto delo. Hočem delati za mir! Če pa bi kdo poskušal, da mi izmakne sardove zmage, ki so bili poplačani s folikimi žrtvami, bi skočili vsi na noge in se uprli vsakemu.

V poteku intervjuja se je Mussolini zelo ostro izrazil proti tislam, ki kritizirajo postopanje Italijanov v Abesiniji. Govoril je tudi proti sankcijam. Mussolini je tudi rekel, da danes več ne obžaluje sankcij. Kajti one so naravnost elektrizirale italijanski narod in so nam tako omogočile popolno zmago in proglasev cesarstva. Danes je Abesinija za zmeraj naša in končno italijanska.

Zatem je italijanski ministrski predsednik podčrtal važnost italijanske delavnosti v Vzhodni Afriki s človečanskega in prosvetnega stališča. Ali nas francoski narod, ki je tako inteligenten in dalekoviden, ne more razumeti. Jutri bodo prišli na oblast v Franciji moje, ki so ob vsaki priliki trdili, da hočejo mir. Ne morem dvomiti da bodo oni svojo miroljubnost dokazali

predvsem na ta način, da ne bodo kalili miru v naši domovini. V tem oziru jim zaupam.

Dopisnik je nato opozoril Mussolinija na besede, ki jih je izgovoril septembra lanskega leta, ko je rekel, da bi »vojaške sankcije« lahko popolnoma izpremenile zemljevid Evrope. Mussolini je odgovoril: »Donavljam tudi danes isto, kar sem tedaj rekel o vojaških sankcijah in dodajam tudi to, da velja tudi za morebitno poostreitev gospodarskih sankcij. Ponovite te moje besede in jih ponavljajte čim bolj pogosto. Slišati jih mora vsa Evropa. Potrebno je, da čuje ta krik vsega naroda, ki je želel, da bi imel svoje cesarstvo in ki bo znal jutri to cesarstvo braniti s svojo hrabrostjo in z vsemi svojimi silami.

London, 16. maja. Rimski dopisnik »Daily Telegraph« poroča, da je izvedel iz dobro obveščene strani, da Mussolini ne bo nič sklenil o izstopu Italije iz DN pred sestankom sveta DN. Dopisnik pravi, da Mussolini ni naklonjen misli, da naj Italija zapusti DN, ampak bi bil do tega prisiljen, če bi se poostreile sankcije. V Rimu menijo, da bo nova francoska vlada v prvih 6 tednih priznala izvršeno dejstvo v Abesiniji in potegnila za seboj tudi angleško vlado.

Za pol milijona zažgali domačijo Iz prenatrpanega zavoda v majske naravo

Maribor, 16. maja.

Pred malim senatom okrožnega sodišča se je danes dopoldne obravnaval primer požiga lastne imovine zaradi visoke zavarovalnine. Primer je značilen za današnje čase, zlasti tipičen za kraj, v katerem se je dogodil. Kajti, če bi se vsi požari, ki so v teh krajih tako pogosti, temeljite preiskali, bi imela mariborsko okrožno sodišče slični primeri še mnogokrat posla, prav verjetno pa je tudi, da bi potem število požarov poenotilo.

Obtoženci

Na zatožni klopi sedijo kot glavni obtoženci 37 letni Ziga Primožič, zasebnik brez premoženja v Cirkulanah, občina Sv. Barbara v Haložah, njegova 45 letna soproga Zlata Primožič, posestnica, trgovka in gostilničarka iz Cirkulan ter 23 letni ključavničarski pomočnik Jakob Majcenovič iz Gruškovec. Obtožena sta še poleg navedenih 34 letni posestnik Franc Mlakar iz Cirkulan ter župan občine Sv. Barbara v Haložah 55 letni posestnik Janez Kranjc starejši iz Delan. Očita Primožiču Zigi in Majcenoviču Jakobu, da sta v noči na 20. december zažgala hišo in gospodarsko poslopje Primožič Zlate, ki je bilo ob oboje zavarovano pri zavarovalnici »Jugoslavija« v Ljubljani za 494.000 Din. Mlakar Franc, Kranjc Janez, Primožič Ziga in Primožič Zlata so obtoženi, da so namenoma prikrili razne premičnine, ki so bile prepeljane deloma že pred požarom, deloma po požaru od Primožiča k raznim sorodnikom in znancom ter so potem navedli v odškodninski zahtevi, da jih je uničil požar. Primožič Zlata očita tudi obtožnica, da je odobrvala požig, ki sta ga zagrešila njen mož in Majcenovič.

Požig, edini izhod iz stiske

Primožič Ziga se je prižen leta 1931 v Cirkulane k vdovi Zlati Blas, ki je imela posestvo, trgovino in gostilno. Bilo je to veliko premoženje, ki pa je bilo zadolženo s kakimi 400.000 Din. — Primožič Ziga je prišel v zakon samo 50.000 Din dote, ker pa je imel dvojce nezakonskih otrok, ni dala žena nanj prepisati ničesar in je ostala tudi po poroki sama lasnica vsega premoženja. Gospodarila pa sta skupno ter zaradi slabih časov vedno bili lezla v dolgove. Premišljala sta, da bi se jih iznebila z zaščito, potem s poravnavo, pa ničesar ni uspelo. Tako sta prišla končno na misel, da bi se okoristila z zavarovalnino. Poslopja so bila najprej zavarovana za 838.000 Din, ker pa je bila tako visoka vsota le preveč sumljiva, sta jo znižala na 494.000 Din. Tako ne bi nihče sumil, da sta si sama zažgala, ker sta celo znižala zavarovalnino.

Za izvršitev požiga je iskal Primožič Ziga pomočnika, ki si ga je našel v osebi Majcenoviča. Ta je šel po dolgem prigovarjanju pristal na sodelovanje, ko mu je Primožič obljubil, da ga bo za uslugo bogato nagradil. Zakonca Primožič sta določila 19. december za izvršitev požiga. Zlata Primožič se je omenjenega dne odpeljala na obisk k svoji materi v Varaždin, doma pa sta ostala njen mož in Majcenovič. Ponoči,

ko so gostje zapustili gostilno, sta se splazila na podstrešje in zažgala vsak na enm koncu kup suhih borovih trsk. Požar je izbruhnil s tako silo, da sta oba požigalca ledva še dosegla stopnice s podstrešja in ušla ognju, da ju ni zajel. Majcenovič je šel potem iz hiše ter zažgal še gospodarsko poslopje in se odstranil. Primožič pa se je vlegel v posteljo in se delal spečega. Šele posli, ki jih je spravljal pokonci požar, so ga potem »prebudili«. Zgorelo je dobesedno vse do golih zidov.

Usodna zaupljivost

Ker je začela goreti hiša in gospodarsko poslopje hkrati, je bilo jasno, da je bil požar podtaknjen. Primožičevi, ki so cenili škodo na najmanj pol milijona Din, so dolžili hudobne sovražnike, da so jim spravili na glavo to nesrečo. Ljudje pa so kmalu začeli govoriti, da so Primožičevi sami požgali. Tako se je neki Mirko Kušar spominjal, da je Primožič že meseca avgusta lanskega leta v gostilni vprilo žene govoril, da ne vidi drugega izhoda iz gospodarske propasti, kakor da zažge vse ter si z zavarovalnino zopet pomaga na noge. Par dni po požaru je Primožič srečal Kušarja v Pljuju. Takrat mu je Primožič zaupal, da je zažgal skupaj z Majcenovičem. Ta zaupljivost je bila usodna, ker je Kušar to, kar je slišal, takoj javil zavarovalnici v Ljubljano.

Detektivi na poslu

Zavarovalnica »Jugoslavija« se je obrnila na policijsko upravo v Ljubljani za pomoč. Policia je zavarovalnici ustregla in je poslala detektive pod vodstvom znanega kriminalista nadzornika Zajdele k Sv. Barbari v Haloze. Preiskava je spravila na dan presenetljive ugotovitve. Tako so detektivi doznali, da sta dala Primožičeva že par dni pred požarom k Primožičevemu očetu v Cirkulane tri težke zaboje, v katerih so bile knjige, pretežni del perila in drugi predmeti. Vozil je te zaboje osumljeni Franc Mlakar, ki je prišel na zatožno klop, ker je pri preiskavi te vožnje trdovratno tajil.

Po požaru, predno je prišla ocenjevalna komisija, pa je Mlakar odpeljal še razno pohištvo, perilo in drva ter je napravil v to svrhu 6 vožni. Županu Janezu Kranjcu je Mlakar odpeljal koleselj z gumijastimi obroči, polkna 22 oken, dvojce lesenih vrat, sobna, večna in kuhinjska vrata, kar je Kranjc shranil na svojem domu. Ker je tudi Kranjc tajil, da bi bil te predmete dobil v hrambo, je tudi on prišel sedaj na zatožno klop. Ocenjevalni komisiji sta potem zakonca Primožič dejala, da je vse to zgorelo, da bi bilo tako čim manj odbitkov od zavarovalne svote.

Požigalca priznava

Pri razpravi, za katero vlada znatno zanimanje, priznava samo Primožič Ziga in Majcenovič Jakob svojo krivdo v skladu s podatki preiskave. Primožič Zlata, Kranjc Janez in Mlakar Franc pa tajijo vsako krivdo. Razprava v času našega poročila še traja.

Sezona tujskega prometa prihaja

V aprilu je prišlo preko Maribora v državo 5744 inozemcev, odpotovalo jih je pa iz Jugoslavije 4664

Maribor, 15. maja.

Statistika obmejnega prometa, ki se razvija preko Maribora, je prav zanimiva. Maribor predstavlja namreč najvažnejša vrata, skozi katera se pretaka tujski promet iz inozemstva v notranjost države. Večino med inozemskimi turisti, ki prihajajo v našo državo, tvorijo še vedno Avstrijci in Čehi in vsi ti prihajajo preko Maribora v državo in se po istih poti zopet vračajo nazaj.

V aprilu se začelja

Osební promet z inozemstvom je preko zimskih mesecev dokaj pičel. 3—4000 potnikov potuje preko Maribora v državo in zopet iz nje. Šele za velikonočne praznike, ki so po navadi v aprilu, se odpre tujskoprometna sezona ter traja potem do septembra. Tudi leto je bilo tako. Dočim statistika obmejnega prometa za mesec marec pri prihodu v državo izkazuje samo 4230 oseb in skoro isto število pri odhodu, je to število v aprilu nenavadno poskočilo. V preteklem mesecu je pripotovalo v našo državo iz inozemstva preko Maribora 8953 oseb. Med temi je bilo 3209 Jugoslovancev, 3500 Avstrij-

cev, 1513 Čehoslovakov, 333 Nemcev, 90 Italijanov ter 308 podanikov drugih držav. Odpotovalo pa je v istem času 7843 oseb iz države, med njimi 3179 naših državljanov, 3014 Avstrijcev, 752 Čehoslovakov, 327 Nemcev, 104 Italijani in 467 podanikov drugih držav.

1080 tujcev je ostalo v državi

Kakor je iz navedenih števil razvidno, je število došlih znatno višje od števila onih, ki so Jugoslovajci zapustili. Če odračunamo naše državljane, je ostalo v državi 1080 tujcev, v prvi vrsti Čehoslovakov in Avstrijcev. To je že znatno število za prvi mesec, zlasti, ker so to sami letoviščarji. Potovali so pa vsi za Dalmacijo, ker se v Sloveniji pričinja prava tujska sezona šele junija. Takrat ostaja mnogo inozemcev, zlasti Avstrijcev, tudi v Mariboru in okolici. Zlasti v bližini mariborski okolici, tako v Kamnici, Pekrah, Limbušu, tvorijo Avstrijci glavni kader letoviščarjev in tudi na Pohorje jih prihaja čim dalje več. Lansko leto je tujski promet iz Avstrije zaradi znanih ovir docela izpadel, kar je mariborska okolica močno občutila.

Izpred celjskega sodišča

Ponerejene nabiralne pole

Celje, 15. maja.

Danes je sedel na zatožni klopi pred malim senatom 26 letni pekovski pomočnik Podhostnik Daks iz Sv. Barbare v Haložah, ki je napravil lažne domače listine s potvornim pečatom in podpisom zbornice za TOI v Ljubljani z vsebino, da je bil kot trgovski pomočnik brez dela in več let bolan na pljučih. Podhostnik je te listine uporabljal kot prave in z njimi v času od 7. novembra do 21. marca izvajal denarne zneske. Dobival je tudi večje vsote tako 50, 40, 20 Din itd. Z ene pole je razvidno, da je na ta način nabral 445 Din po raznih krajih dravske banovine, z druge pole pa 290 Din pri 27 strankah, po večini v Celju.

Obdolženec priznava, da si je napravil nabiralne pole, na katere je napisal tudi besedilo prošnje, zanika pa, da bi bil sam napisal potrdilo TOI v Ljubljani s priporočilom. Pravi, da se je spoznal koncem meseca februarja 1935 v Daj-Damu v Ljubljani z nekim uradnikom TOI v Ljubljani ter mu obrazložil svoje težke razmere. Povedal mu je, da je namenjen na trgovski gremij, kjer bi rad dobil potrjeno svojo prošnjo. Omenjeni uradnik mu je svetoval, naj se obrne kar na predsednika Jelačina osebno, katerega je res iskal po Ljubljani, vendar se mu ga ni posrečilo najti. Zato je prošnjo vzel kar navedeni uradnik TOI. Podhostnik je dodal le 80 Din za koleke. Uradnik mu je naslednji dan prinesel potrjeno prošnjo. Nagrade mu je dal obdolženec prostovoljno 20 Din. Ko je bil Podhostnik v Celju aretiran, so dobili pri njem 746 Din gotovine. Preiskava je pa dokazala, da za zagovornika uradnega potrdila TOI ni resničen. Priča Dolenc Josko, graver v Ljubljani, je izpovedal, da ima v svoji knjigi zapisano, da je izročil pečatnico Z. TOI v Ljubljani dne 7. novembra 1935 obdolženca, ki jo je pri njem sam naročil. Obdolženec je Dolencu pri naročilu natvezil, da je uradnik TOI v Ljubljani. Graver Dolenc se je na samozavestni nastop obdolženca zanesel in ni dalje povpraševal za legitimacijo. Ko so mu pokazali obdolženca v zaporih, ga je Dolenc spoznal kot onega, ki je osebno naročil pri njem pečatnico.

Policija v Ljubljani pa je ugotovila, da take pečatnice zbornica za TOI v Ljubljani sploh nima in da potrdilo na obdolženčevih nabiralnih polah nikakor ne izhaja iz njenih uradov. Iz vsega tega sledi, da je obdolženec sam napravil uradno potrdilo na svojih nabiralnih polah in jih opremil z lažno pečatnico in z lažnim podpisom. Kajti uradnik Vidovšek pri TOI v Ljubljani sploh ne ekstira. Zaradi tega je bil obdolženec pri današnji razpravi obsojen na dve leti robnije, za 4 leta na izgubo častnih pravic, po odsluženju kazni bo pa oddan za 1 leto v prisilno delavnico.

Neurje nad Bosno

V četrtek je divjalo nad severnovzhodno Bosno strašno neurje, pri katerem so se na več krajih utrgali oblaki. Zaradi nalivov se je v petek dogodila težka železniška nesreča v bližini mesteca Maglaja. Tam vodi železnica preko majhne reke Brusnice preko mostu, ki je lesen. Ko je vozil tovorni vlak preko tega mostu, se je most nenadno zrušil in je lokomotiva padla v rečno korito. Zaradi nalivov je rečica močno narasla, omajala in spodbijala mostne opornike. Tik pred tem vlakom je vozil preko mosta osebni vlak, ki je pa prevozil most srečno. Radi opornosti se je nadzornik proge, ki se je vozil z vlakom povzpel na lokomotivo in ob počasni vožnji pregledoval progo. Čim pa je lokomotiva tovornega vlaka zavozila na most, se je vdrla, pri čemer sta strojevodja in kurjač odletela v loku na obrežje. Nadzornika proge pa je stroj zgrabil za roko, ga potegnil pod se ter ga dobesedno zmečkal. Radi te nesreče so morali ustaviti ves promet. Tudi na več drugih krajih so nalivi povzročili rušenje sten ob železniških progah ter se je na več krajih progla zatrpala s kamnjenjem.

Belgrad, 16. maja. m. Včeraj je ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu angleškega poslanika Campbella ter italijanskega poslanika grofa Violo di Campalto.

Ljubljana, 16. maja.

Maj velja za izletni mesec vseh mogočih šol. O tem vedo največ povedati železničarji, ki imajo dan za dnevno opravka z raznimi šolskimi skupinami, ki prirejajo svoje izlete. Tako smo včeraj poročali, da je v četrtek odpotovala velika skupina ljubljanskih licej na Jadransko morje, kjer ostanejo pet dni.

Z vsemi vlaki v vse smeri

Tako živo, kakor danes zjutraj, pa menda letos na ljubljanskem kolodvoru še ni bilo. Na svoje izlete so se odpravljali gojenci in gojenke II. državne realne gimnazije na Poljanski cesti. Kakor znano, je to največji srednješolski zavod ne samo v Sloveniji, marveč sploh v državi.

Ze zarana so se zbirale posamezne skupine nižješolcev, ki so si drug drugemu razkrivali vsebino svojih nahrbtnikov in torb. Sredi te dijaškega dirin-daja pa so posamezni razredniki zbirali svoje ovčice ter zbirali denar za vozne karte. Smeri izletov so vodile na vse strani in danes zjutraj ni odpeljal s kolodvora menda niti en vlak, ki ne bi sprejel v svoje vagone po katero skupino nižješolcev.

Poseben vlak za višješolce

Četrty razred in cela višja gimnazija pa so topot napravili izjemo: s posebnim vlakom, ki je odpeljal deset minut za rednim, so se dijaki četrtega in višjih razredov odpeljali v deželo naših literatov: v Ortnek in Velike Lašče. Izlet vodi ravnatelj g. Bogomil Remec.

Ob času odhoda tega vlaka je bil na kolodvoru pravi naval. Dijaki istih razredov so hoteli ostati kolikor mogoče skupaj; tudi razredniki so jih hoteli držati v skupinah. S tem so bile seveda preglavice, vendar je celoten odhod dokazal na eni strani, da je izlet dobro organiziran, na drugi strani pa tudi hvaljevrno discipliniranost in v splošnem prav lepo obnašanje dijaštva, kar je napravljalo na potnike, ki so bili v tem času na kolodvoru zelo ugoden vtis. Kljub temu, da je bila mladina izredno dobro razpoložena, kar naj bi ob izletih

Živahnost na živilskem trgu

Sankcije vplivajo na trg.

Ljubljana, 16. maja.

Kritične dneve ledenih moč in mokre Zofije smo letos še nekoliko dobro preotkli. Malo je bilo dežja. Le na dan sv. Bonifacija je popoldne deževalo. Padala je celo par sekund toča ponekod v mestu. Pa malokdaj je to opazil. Po mnogih krajih pa so bile drugače večje lokalne nevihte, zlasti na severovzhodu. Danes pa je takorekoč nastopilo deževno vreme. Kljub slabemu vremenu pa je bil današnji trg prav živahen in razgiban. Na izbiri je bilo vsega dovolj. Toda gospodinjne stiskajo za vsak dinar.

Novega krompirja je sedaj že dokaj na prodaj. Krompir prihaja iz Dalmacije. Na debelo je 4 Din, na drobno pa 5 do 6 Din kg. Druga leta so z novim krompirjem ljubljanski trg zalagali Goričani. Zaradi sankcij je uvoz iz goriških krajev prepovedan.

Tudi s češnjami bi bil drugače naš trg bolj založen, kajti prve češnje so prihajale na trg iz Gorice in Vipave. Njih uvoz je sedaj prav tako zabranjen. S češnjami doslej zalagata trg Novi Sad, ki pošilja banaške češnje, in pa Dalmacija. Posli s češnjami pa so zelo riskantni. Blago se hitro pokvari in češnje naglo gnijo, kar je v prvi vrsti vzrok, ker je po ondodnih krajih prav deževno vreme. Na debelo se češnje sedaj prodajajo od 4 do 12 Din Brutto za netto, zato za enkrat ne moremo pričakovati, da bi se češnje v drobni prodaji mogle poceniti. Na drobno so bile danes od 12 do 16 Din kg. Včeraj so jih nekatere prodajalke ponujale celo po 10 Din kg. Blago hitro gnije.

Mnogo je na trgu zgodnjega dalmatinskega graha, ki je na debelo 2 do 5 Din, na drobno 5 do 6 Din kg. Na trgu so se pojavile tudi prve umetno gojene jagode, ki so bile 16 Din kg. Jedila pesa je po 12 Din. Domači šparglji so bili 6 Din šop. Iz Brezje je neka vrtnarica pripeljala cele koše lepe glavne salate, ki jo je prodajala že očiščeno po 5 do 6 Din kg. Drugače je bila na trgu prav mnogo trnovske in krakovske salate, ki je bila po 3 do 4 Din kg. Tudi danes so bile na prodaj morske in slakovodne ribe. Zaradi do-brega lova na Jadranu je bilo na prodaj prav mnogo sardel. Trdka Ogrine je prodajala sardele po 12 Din kg, drugače so bile po 14 Din. Sezona za semenski krompir je popolnoma končana. Zato je bil šentpeterski nasip prazen. Tudi jabolka gredo h koncu, kajti star pregovor pravi, da jabolko ni več dobro, ko začne jabolna nov sad roditi. Gambocvi so bili po 6 Din kg.

Na perutninskem trgu so bili lepi piščanci od 25 do 30 Din. Mnogo je bilo jaje, ki so jih prodajalke ponujale po 22 komadov za 1 kovača. Tržno nadzorstvo je pa ukrenilo, da je organiziralo poseben prostor za prodajo cvetja in zelenja na Pogacarjevem trgu. Ta prostor je bil danes gromodno zabarikadiran s cvetjem in zelenjem.

300 gramov težak polž

V Banjaluki in okolici je izredno razvita nova obrt. Ljudje marljivo nabirajo polže. Francozi so veliki ljubitelji te živali in še posebno ljubitelji njihove vsebine. V kraju se nahaja trgovec, ki se je začel kar na debelo baviti z nabiranjem polžev in danes že izvaža ogromne količine teh sladčic v Francijo. Take pošiljke gredo večkrat kar v vagone. Pred nekaj dnevi je natovoril trideset vagonov in jih odposlal francoski trdnici Morin. Pri zbiranju pa je naletel na posebno velikega polža, ki je tehtal 300 gramov, kar bi pomenilo za te kraje in za tisto vrsto polžev izreden primer. Francoska trdnica se je za tega polža tudi zanimala in ga ji je moral trgovec posebej odposlati. Ne dolgo potem, ko je banjaluski trgovec začel pošiljati polže v Francijo, so se začeli oglaskati interesi za to sladčico tudi iz drugih držav. Trgovce šteje danes med svoje odjemalce že več držav, v katere pa spravi tudi na vagone žab in želv. Okoliško prebivalstvo, ki nabira polže, je v svoji revščini našlo sicer ne velik, a najbolj nepričakovan zaslužek.

Maribor

V nedeljo popoldne otroška plesna prireditelvi S svojo lastno plesno šolo priredi priljubljena zagrebška plesna umetnica Mercedes Goritz-Paveličeva samostojen otroški nastop, na katerem bo okrog 25 otrok razen drugih točk izvajalo Bayerjev, deci prav primerni balet »Vila lutka«, s katerim je umetnica že v Zagrebu žela izredno velik

tudi vedno bilo, in kljub temu, da so bili na kolodvoru zbrani prav različni razredi in dijaki različnih starosti od četrtega do osmega razreda, ni prišlo niti do najmanjšega nerada.

Vse dijaštvo, ki se je zjutraj odpeljalo z vlaki, se zvečer že vrne v mesto, tako da — kolikor nam je znano — ne bo prenočevala izven mesta niti ena skupina.

Zelo mnogo dijaštva z II. realne gimnazije je odšlo zjutraj na izlete tudi peš. Te vodijo izleti v bližnjo ljubljansko okolico, ki bo danes polna dijaštva.

Janez ali Zofka?

Vsi ti izletniki in z njimi tudi njihovi starši si pa danes bolj, kakor kedaj želijo nečesa: lepega vremena! Samo en dan v šolskem letu je namenjen za izlet in če je tega dne slabo vreme, je izletna polomija celega šolskega leta neizogibna. Saj ravno lepi dnevi skupnih šolskih izletov ostanejo vsakemu v spominu še v pozna leta.

Dijaštvo druge realne gimnazije je lepega izletnega dne od vseh ljubljanskih šol menda najbolj potrebno. Kvarnega vpliva in zapostavljenosti, ki jo ima to dijaštvo na svojem zavodu radi prenatrpanosti posameznih razredov, sicer en izletni dan ne more nadomestiti, bo pa ob koncu šolskega leta nudil dijaštvu vsaj malo one svežosti, ki je v prenatrpanem zavodu tako pogrešajo. Vse pa bo odvisno od tega, kako se bo odločil današnji Janez: ali bo dal dijakom tako vreme, kakor si ga sami najbolj žele ali pa bo sledil včerajšnji, že od nekdaj tako obrekovani Zofki...

Današnji dopoldan govori vse preveč za poslednje.

Odvetnik

dr. Kraševac Ciril

se je preselil iz Cerknice

v Gorenji Logatec

ter je otvoril odvetniško pisarno

v hiši g. Sajovic Ivana št. 48

Kamnik

Kamnik, 14. maja.

Pomnožitev osebja pri finančni kontroli. Pri tukajšnjem oddelku finančne kontrole je pred nekaj dnevi nastopil službo finančni podpoveljnik gosp. Bobnar Janez, kateri je dosedaj vršil službo v Vinici pri Kočevju.

Davkarski izpit z prav dobrim uspehom je v Belgradu napravil g. Subić Milan, davčni uradnik v Kamniku.

Kazen za prevroče želje

Belgrad, 16. maja. m. Zadnje dneve je uprava mesta Belgrada poklicala in kaznovala s kaznjio 20 dni zapora nad 20 oseb, ki so širili lažnjive in zlonemarne vesti o položaju v državi in visokih osebnostih. Nekateri so delali to s posebno namero, da z netočnim prikazovanjem dogodkov razširijo pri neinformiranih ljudih nerazpoloženje, drugi so pa širili najfantastičnejše vesti, ki naj bi izzvale nepotrebne zmede in nemir v javnosti. Uprava mesta Belgrada se je odločila zato za najstrožjo kazen z zaporom, brez pravice, da se ta kazen more pretvoriti v denarno kazen. Prav tako so dobile tudi vse upravne oblasti v državi navodila, da za vsak primer lažnega in zlonemarnega širjenja neresničnih vesti izvajajo zakon v najstrožji meri.

Trgovinska pogodba v Španiji

Belgrad, 16. maja. Danes je v imenu naše trgovinske delegacije v Madridu dr. S. Obradović sporočil ministru za trgovino in industrijo dr. Milanu Vrbaniću, da so pogajanja o novi trgovinski pogodbi s Španijo končana in da bo pogodba še tekom današnjega dne podpisana.

Kakor je naši javnosti znano, so hoteli s temi pogajanjmi zboljšati plačilni promet in doseči bolj ugodne kontingente za les in naše druge kmetijske in živinorejske pridelke. Nova pogodba prinaša v obeh oziрах zadovoljive sadove. Glede plačilnega prometa so se dogovorili, da se bo vršil od 1. junija t. l. do - junija prihodnjega leta na podlagi 20% prostih deviz oziroma 80% kompenzacij (blokiranah pesel).

Glede lesnih kontingentov so nam za letošnje leto dovolili 62.000 kub. metrov, za prihodnje leto pa 70.000. Prav tako ni izključeno, da bomo mogli izvoziti kakih 30.000 kub. metrov nekontingentiranega mehkega lesa.

Doleg lesa smo dobili kontingente za jaja, in sicer za to leto 200 vagonov, za prihodnje leto pa 250 vagonov.

Laško rečemo, da znaša vrednost vseh teh pridobitev z drugimi vred kakih 100 milijonov Din, torej dvakrat več kakor lanske leto. Naši popusti nasproti Španiji se nanašajo samo na kontingente za bombažno predvilo, riž, pomaranče, limone itd. Pogodba je dobra tudi glede ureditve starih terjatev.

(Iz kabineta ministrstva za trgovino in industrijo).

uspeh in ki je ugajal tudi odraslim. Z istim sporedom nastopi Mercedes Goritz-Paveličeva tudi v graškem gledališču, kar je torej vsekakor lep dokaz njene umetniške vrednosti. Začetek prireditve je ob 15. To je obenem letošnja zadnja otroška vprireditve.

Izprememba v križevski procesiji. Za stolno in mestno župnijo se vršijo letos križevske procesije po sledečem redu: V ponedeljek, 18. maja, gre procesija iz stolnice ob 8 v franciskansko župno cerkev. Te procesije se udeležijo tudi šolska mladina osnovnih šol. V torek, 19. maja, ne gre procesija v magdalensko župno cerkev zaradi velikega prometa na Glavnem trgu, temveč krene zjutraj ob šestih iz stolnice ter se vrača po Orožnovi, Strossmajerjevi, Gregoričevi in Gledališki ulici nazaj v stolnico. — V sredo, 20. maja, gre procesija ob šestih po Orožnovi, Strossmajerjevi ter Koroški cesti v cerkev sv. Alojzija na Glavnem trgu.

Pomladanska vaja gasilcev bo jutri, v nedeljo, ob 10 dopoldne. Pri vaji sodelujejo vsa orodja gasilske čete, kot požarni objekt pa bo služilo poslopje Freundove tovarne v Melju. Vaje vodijo župni funkcionarji.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 16. maja. Ob 20: »Sveti Anton, vseh za ljubljenski patron«. Znižane cene. Zadnjič. Nedelja, 17. maja. Ob 15: Otroška plesna prireditel zagrebške plesne šole Mercedes Goritz-Pavelič.

Ponedeljek, 18. maja: Zaprt.

Torek, 19. maja ob 20: »Tuje dete«. Red A.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 16. maja: Janez Nep.
Jutri, nedelja, 17. maja: Paskal priz.

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Sušnik, Marijin trg 5, mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Kaj bo danes

Dvorana Delavske zbornice: Ob 18.30 »Večer otroka« v okviru prireditve Protituberkuloznega tedna.

Jakopičev paviljon: Ves dan Foto-razstava.
Večer otroka, ki bo danes, 16. maja ob 18.30 v dvorani Delavske zbornice vas bo sigurno zelo zanimal. Zato si ga ogledajte in žrtvujte svoj običaj za namene protituberkuloznega gibanja. Izredno zanimiv bo nastop gojenk znane umetniške plesne šole gospe Katje Delakove ter »Otroška modna revija«. Razven mladih plesalcev bodo nastopili tudi mladi harmonikarji in pevci. Gospod dr. Kovič bo recitiral razne pesmi, posebno zanimiva bodo pa zabavna predavanja gospoda Biteznička. Vstopnina je nizka, saj so sedeži samo po din 10, 8 in 6, stojišča pa po din 4. Dobijo se v predprodaji v trafiki na Tyrševi cesti (Matjanova hiša) ter zvečer pri blagajni.

Kaj bo jutri

Jakopičev paviljon: Ves dan Foto-razstava.
Veranda restavracije »Zvezda«: Dopoldne »Otroški sejem«, ki ga odpre ob 9. ban dr. Marko Natlačen.

OSEBNA VEST

Odvetnik dr. Kraševac Ciril se je preselil iz Cerknice v Gornji Logatec ter ima svojo odvetniško pisarno pri g. Sajovicu Ivanu, hišna številka 48.

Otroški sejem na verandi restavracije »Zvezda« bo jutri, v nedeljo 17. t. m. Otvoril ga bo ob 9. uri ban dravske banovine gospod dr. Marko Natlačen. Nato bo ogled zanimive razstave (lastni izdelki otrok, izložbe raznih ljubljanskih tvrdk), ter izdelovanje idrijskih čipk in butar na sejm. Od 11. do 12.30 bo v »Zvezdi« promena koncert železniške godbe »Sloga«.

Izžrebani obiskovalci bodo prejeli lične nagrade iz nabranih darov naših tvrdk. Vstopnina samo din 6 za odrasle in din 3 za otroke. Pridite gotovo, ne bo vam žal! Podprli boste s tem protituberkulozno gibanje!

Iz srede našega življenja bodo vzeti prizori, ki jih boste videli na modni reviji ljubljanskega velesejma, od 30. maja do 8. junija. Brhke in debele, stare in mlade dame in gospodje vam bodo predvajali obleke, moderne in praktične ter v duhu našega naroda. Na živih modelih boste presodili, kako bi vam stala tako in tako napravljena obleka n. pr. pri čajanki, v gledališču, pri poroki, v uradu, pri plesu, na turi. Prepričali se boste ne le o tem, kak vtiš napravljate ob vsaki priložnosti primerno oblečeni na svojo okoliščino, ampak tudi o pomenu, ki ga ima vašemu delu prirojena obleka za vaše lastno delovno razpoloženje.

»Početniške kolonije« mesne občine ljubljanske. Mestna občina bo letos organizirala početniške kolonije v mesecu juliju in avgustu.

Prošnje za vsprejem je vlagati osebno do 20. maja 1936 v socialno političnem uradu, Mladinski oddelk, soba št. 43. Mestni dom, II. nadstropje. Na prošnje vlozene kasneje se ne bo moglo ozirati. V poštev pridejo šoloobvezni otroci do 14. leta starosti, pristojni v Ljubljano.

V prošnjah je navesti rojstne podatke otrok, katero šolo in razred obiskujejo, ime, poklic in dohodke staršev, njih pristojnost, stanovanje in koliko je še neposrednih otrok v rodbini.

Vsak naj tudi izjavi, koliko je po možnosti pripravljen prispevati, če bo otrok sprejet v kolonijo.

Kdor dobiva za otroka posebno rodbinsko doklado, bo moral dokladno celotno prispevati.

Pri sestavi prošnje se je treba držati teh navodil, ker bi morali drugače prošnje zavrniti.

Dela slovenskih avtorjev napisana za en glas s spremljevanjem klavirja, za klavir solo, za violino s spremljevanjem klavirja nam prinaša prva jubilejna produkcija drž. konservatorija, ki se vrši v proslavo 10. letnice drž. konservatorija v sredo 20. t. m. v Filharmonični dvorani. Nastopi cela vrsta gojencev iz šole p. n. članov profsorskega zbora Foedransperg, Pugi in Trost, dalje Škerjanc, Anton Ravnik, Janko Ravnik in Slais. Podrobni spored produkcije, ki velja obenem kot vstopnica se dobi v knjižarni Glasbene Matice.

Razstavniki prostori I. kategorije na Ljubljanskem velesejmu so za spomladansko prireditev, ki bo od 30. maja do 8. junija, že do zadnjega kotička oddani. Vse ceneje tvrdke, ki so imele namen razstaviti na spomladanskem velesejmu, opozarja uprava velesejma, da je na razpolago le še nekaj mest II. vrste, ki pa bodo tudi v najkrajšem času oddana, ker se zglasijo vsak dan številni novi razstavljalci. — Spomladanski velesejem v Ljubljani bo torej z ozirom na veliko število razstavljalčev tvrdk in vsled množice razstavljenega blaga zelo zanimiv in bo nudil veliko izbiro.

Kopalnice SK Ilirije se odprejo v nedeljo, 17. maja.

Priljubljeno kopalnice SK Ilirije, ki je lahko dostopna, saj leži sredi Ljubljane, prične s kopalno sezijo v nedeljo, 16. maja, če bo dan lep. Kopalnice naprave so pregledane in preurejene, tako da je zagotovljen nemoten obrat in že maja meseca — prijetna topla voda.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA: Začetek ob 20.

Sobota, 16. maja: Gozd. Red A.
Nedelja, 17. maja: Tuje dete. Izven. Cene od 10 din navzdol.

OPERA: Začetek ob 20.

Sobota, 16. maja: »Othello«. Red C.
Nedelja, 17. maja: »Lucia di Lammermoor«. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 16. maja. 12 Plošča za ploščo, napov v napov. — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13.15 Plošča za ploščo, napov v napov. — 14 Vremenska poročila. — 18 Na dolupisti! (koncert Radijskega orkestra). — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19 Napoved časa, vremenska napoved poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Jugoslovani na mednarodnem kongresu za glasbeno vzgojo (Enal Adamič). — 19.50 Znanstvenopolitični pregled (dr. A. Kuhar). — 20.20 Potovanje od Novega mesta do St. Jerneja. (Besedilo na-

Jubilejni koncert Zorka Prelovca

Petinjavset let dela, naj bo katerekoli vrste in važnosti, zasluži priznanje. Javnemu delu treba tudi javnega priznanja. Če je kdo 25 let deloval kot vodja pevskega zbora, je pač naravno, da proslavi svoj jubilej s koncertom; če je bil obenem tudi komponist, je razumljivo, da se ob tej priliki pokaže tudi s strani; in če je drugače skromen slovenski komponist, se mu oprostijo ta neskromnost, da sestavi program koncerta izključno iz lastnih del.

Tako je te dni obhajal Zorko Prelovca petindvajsetletnico svojega delovanja pri »Ljubljanskem Zvonu« s koncertom tega pevskega društva, pri katerem je sodelovalo še Orkestralno društvo Glasbene Matice in g. Heri Svetel (klavirsko spremljanje samospevov). Glede na sestavo sporeda je bilo možno ustvariti si precej točno sodbo o pomenu Prelovca kot komponista. Zastopane so bile pesmi za moški in mešani zbor, samospevi in skladbe za soli, zbor in orkester. Nedvomno je Prelovca še najboljši v kratkih, po besedilu in glasbenem izrazu preprostih zbornih pesmih, kjer včasih zadene struno, ki je blizu takozvanemu narodnemu tonu. Kakor pa je šibak v samospevih, tako kaže »Lepa Vida«, balada za soli, zbor in orkester, da je poskus v večjih formah pri njem skok preko lastnih zmožnosti. »Ave Maria« za so-

lo, zbor in orkester pa je lepo občutena cerkvena skladba.

Kar se izvedbe tiče, je potrebna kritična opomba. Sicer je res, da ob slavnostnih prilikah kritika rada zamizira na eno oko, naša domača kritika celo na obe; toda odkrito povedano: »Amicus Plato, magis amica musica«. Spoštovanje do umetnosti stoji pred vsemi drugimi oziri. To bi moralo veljati za vse, pa naj se udeležujejo v umetnosti produktivno, reproduktivno ali kritično. Tako bi na slavnostnem koncertu človek pričakoval vsaj dostojne intonacijske čistosti, ritmične preciznosti in homogenosti zbora, kar bi se dalo doseči celo prej kot v 25 letih. Koncert pa se je v marsikakem oziru (neizvzemši miniaturna tolkalca, ki so učinkovala res bolj ganljivo kot pretresljivo) nevarno približal čitalniški prireditvi, ki bi bila pri nas bolj na mestu pred pol stoletjem. Mislim namreč, da je doba diletantizma tudi za nas v glavnem že minila. A ker po drugi strani res ni spodobno preveč motiti slavnostno razpoloženje, moram takoj pristaviti, da je na koncertu številna publika prav navdušeno pozdravljala slavljenca in da so se mu za slavnostnim govornikom, ki je kratko a jedrnatost našel vse njegove glasbene zasluge, poklonili zastopniki različnih pevskih društev in mu izročili v priznanje častno diplomu. W.

Pomenki v Jakopičevem paviljonu

Ljubljana, 16. maja.

Včeraj smo poročali o podelitvi nagrad, ki jih je ocenjevalna komisija priznala razstavljalcem na II. mednarodni foto-razstavi v Jakopičevem paviljonu.

Priznanja žiriji

Med občinstvom je ocenitev posameznih razstavljenih del vzbudila veliko zanimanje. To se vidi tudi v porastu obiskovalcev razstave. V splošnem so si obiskovalci edini, da je ocenjevalna komisija izvršila svoje delo pravilno ter podelila nagrade odgovarjajočim delom. Zlasti glede zlate kolajne je bilo že vnaprej pričakovati, da bo pripadla Miljkoviču, ki je razstavil res prvovrstna dela. Glede srebrnih kolajni bi bil morda kdo od obiskovalcev mnenja, da bi n. pr. mesto Madžara Vadaša boljši njegov rojak Čaik s svojimi tremi deli »Na poti do dela«, »V noči in megli« ter »Poletna studija«, od katerih ugaja posebno »V noči in megli«. So sicer ti Čaikovi motivi res zanimivejši, vendar pa so Vadasova dela boljša v tehničnem pogledu. Vadasova »Ogrskega kmetja« ter »Sestrice« nadkri-ljujejo znane goske v delu »Preplah« in je dobil srebrno kolajno prav z ozirom na to sliko, dočim je Čsiku pripadla bronasta kolajna z ozirom na njegovo »Noči in megli«.

Zanimaja je dalje okolnost, da se je moral eden najznamenitejših ameriških amatjerjev dr. Thorek umakniti svojemu rojaku Sheerres-u, ki na nebu foto-amatjerjev ni tako blestela zvezda, kakor dr. Thorek. Dočim je dobil Sheerres srebrno kolajno (s posebnim ozirom na delo »Protekcija« št. 325),

je dobil dr. Thorek le bronasto kolajno (z ozirom na delo »O sole mio« št. 312).

Razmerje med domačini in tujci

Največ opomb med gledalca je padlo menda na posamezne slike, ki v obiskovalcih takoj vzbudijo sum, da so se vlihotapile na stene nekako brez vednosti ocenjevalne komisije. In res so pustili prireditelji na razstavo skupin slik, ne da bi komisija uporabljala pri njih isto kritično merilo, kakor pri ostalih. To so namreč slike nekega inozemskega kluba, ki je poslal te slike s prošnjo, da jih razstavijo prireditelji en bloc brez žirije. Prireditelji so tej prošnji ugodili, čeprav vse slike te skupine morda ne bi spadale na razstavo in bi gotovo izpadle, če bi jih komisija ocenjevala tako, kakor ostale slike. Ima pa to tudi svojo dobro stran: obiskovalci lažje opazijo razmerje med prvovrstnimi deli domačinov in ostalimi razstavljalci. Kakovost slovenske fotografije prihaja na ta način bolj do izraza.

Poznavalcu fotografije pada pri tej razstavi v oči neka lastnost, ki je tipično slovenska: žirija je ravno pri domačih delih postopala najbolj strogo. Sprejela je namreč na razstavišče samo res prvovrstna dela domačih amatjerjev in ni na vsej razstavi niti enega domačega dela, ki ne bi sodilo v konkurenco za kolajne...

Te in slične okolnosti so sedaj predmet pomenkov foto-amatjerjev na razstavi, ki postaja za obiskovalce privlačnejša, čimbolj se bliža svojemu koncu.

Veselo kramljanje o žalostnih rečeh

Ljubljana, 16. maja.

„Supa sa flekcima“

Ni še dolgo tega, kar je časopis »Borovo«, ki je glasilo sotrudnikov tvrdke »Batla«, objavil v svojih stolpcih jedilni list v takšni prečudni jezikovni mešanici, da se je človeku, ki ima vsaj malo čuta za blagostanje in ljubezni do materinske, obračal želodec. Krutih germanizmov in turčizmov je v tem jedilnem listu kar mrgolelo. Če pomislimo, da bi ta jezikovna mešanica po »tihu in postopni likvidaciji slovenskega dijalekta« postala tudi naša last, se kar ne moremo dovolj načuditi prefinjenemu okusu naših dotičnih nacistov, ki bi mirne duše prevzeli tudi te strahotno izmisljene besede v svoj jezikovni repertoar. »Alaj smo se sestali«, bi ob tej svečani priliki bržkone zapeli in bi potem navdušeno naročevali po javnih kuhinjah, hotelih in gostilnah: supa sa flekcima, pohane skembiche, kuglof, butter, filovano pečenje, feldsalato, prezle, bečko vineršitje, itd. — Vrlim nacistom najbrž niti na misel ne bi prišlo, da bi prebrskali srbohrvatski jezikovni zaklad in poiskali v njem nadomestilo za vso to tujo navlako. Ne dvomimo namreč, da premore tudi srbskohrvatski jezik pristno domače izraze za enake in podobne spakederanke, ki so žalostna usledina nekdanje močocene k. u. k. avstro-ogrske monarhije.

„Špageti napolitan“

Kako pa je z jedilnimi listi pri nas v Sloveniji? Nikarte se v svojem narodnem ponosu premagati vsi tisti, ki mislite: »Naši jedilni listi so pa dika in vzor čiste in pravilne slovensčine.« Ne boš, Jaka! Spakederanke a la »supa sa flekcima« se res da ne šopirijo po njih, zato pa z giljivim spoštovanjem do vsega, kar je tuje, skrbimo, da se bohotijo v njih druge zlahtne cvetke, ki nam tudi ne delajo časti. Za supo, sos, kremvirštle, prezle itd. imamo že zdavnaj lepe močocene besede, kadar pa hočemo biti prav »nobel«, uvrstimo v jedilne liste specialitete aujih narodov kar v originalu, kakor da nimamo kuharskih bukev, v katerih je s. Felicitia Kalinskova te tuje spake prav pretno in gladko ponajila.

V Ljubljani je javna kuhinja, ki se oficijelno imenuje »Kuhinja Delavske zbornice« (podčrtavamo »delavske«, ker je to važno za naše nadaljnje izvajanje). Ta javna kuhinja, ki ji je sicer vsa čast in priznanje, kar se tiče snage in kvalitete hrane, je v prvih letih svojega obratovanja postregla gostom z jedilnimi listi, na katerih tudi najzagrizenejši purist ne bi našel napak, ki bi bile le v preveč kričnem nasprotju s pravopisom in slovnico. Predvsem bi pa takrat zaman iskal na jed. listu priskutnih germanizmov. V zadnjih dveh letih pa je tudi uprava te delavske kuhinje menda čutila potrebo, da gre »z duhom časa naprej« in moder-

nisal in večer vodi gosp. Viktor Pirnat, sodelujejo čl. rad. dram. družine, pevel in godel.) — 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. — 22.15 Vesela glasba (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 16. maja. Belgrad: 19.50 Rapsodija za orkester in saksofon (plošče). — 20. Srbski večer. — 22.45 Prenos glasbe iz kavarn. — Zagreb: 20. Koncert. — 21. Rуска glasba. — 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 20.25 Zabavni večer s pestrnim programom. — 22.15 Višolinski koncert. — 23.00 Godba na pihala. — Bratislava: 20.35 »Skupni edij.« (Prenos iz Košice). — Brno: 19.30 Poljuri s sodelovanjem solistov, vokalnega moravskega kvarteta in jazz. — Budimpešta: 22. Orkestralni koncert. — 23.30 Glasna glasba. — Praga: 21. Gala-koncert. (Proslava 75 letnice »Hlabola«). — 22.30 Pester program (pesmi, solisti, orkester). — Varšava: 22. Koncert velikega radijskega orkestra. — Trst-Milano: 20.40 Koncert zbora iz Varšve. — 22. Koncert pianistke E. Conesse. — Rim: 21.45. — 22. Pester program. — 20.40 Prenos iz opere. — Stuttgart: 20.10 Laha orkestralna glasba. —

„Večer otrok“ danes 16. maja v dvorani Delavske zbornice. Ples, recitacije, modna revija

V Novem mestu pripravljajo obrtno gospodarsko razstavo

Novo mesto, 15. maja.

Obrtno-gospodarska razstava, ki se bo vršila v Novem mestu od 4. do 13. julija, obeta biti mnogo obširnejša, kot se je prvotno mislilo. Razstava bo kajpada v prvi vrsti obrtniška, kajti obrtniki so bili tisti, ki so v lastnem interesu stvar zamislili in jo započeli, ki so sprožili smelo misel na široko razstavo obrtniških izdelkov cele Dolenjske. Oni so pa tudi še vedno gonilna sila pri pripravi. Da pa bi dobila lepa slika tudi lep okvir in bi na ta način imele od razstave korist tudi druge panoge izven obrtništva, je razstavni odbor zainteresiral in pritegnil k sodelovanju tudi gospodarsko, ki je danes skupno z obrtništvom močan temelj razstave, ter umetnost in zgodovino. Tako bo vsa razstava dobila popolnoma dolenski značaj. Razstavo pa bomo sedaj po vsej pravici smeli imenovati obrtno-gospodarska-umetnostno-zgodovinska razstava. Razstava bo razdeljena po panogah, vendar pa tesno povezana. Poleg obrtnih izdelkov bo obiskovalec videl razstavljene umetniška dela naših slikarjev, ter razne zgodovinske predmete iz Dolenjske, kakor tudi nabrane predmete iz snujočega se novomeškega muzeja. Pri ureditvi umetniške in zgodovinske razstave sodelujejo profesorji gg. dr. Turk, Jos. Grm, in Jarc Janko. Skrb za ureditev gospodarske razstave je prevzela ban. kmet. šola na Grmu, za čebelarstvo g. Lilijs, za šolsko, učiteljsko osnovne in mešanske šole, za obrtno gg. Pelko Fr. ml. in Mirtič Lojze. Razstavni odbor bo že meseca junija izdal posebne razglednice, ki se bodo ves mesec in v času razstave prodajale.

Po vseh obsežnih pripravih sodeč lahko pričakujemo najlepših uspehov.

Športno pedagoški kongres v Berlinu

Vse kaže, da bo letošnja olimpijada v Berlinu edinstvena. Igrišča so pripravljena, stanovanja poskrbljena, program izdelan do poslednje podrobnosti. Skrbni Nemci niso pozabili niti na posebne kopalnice, kakršne imajo n. pr. finski kmetje (saune), niti na posebnosti kitajske in japonske kuhinje — in niso pozabili »postaviti« v olimpijsko vas poleg stoterih naprav tudi gozdiček in jezero. Razume se, da gozdiček v tem kratkem času ni zrasel — in da se tudi jezero ni pojavilo samo. Drevesa je bilo treba pripeljati, jezero izkopati... Pokrajina nad Grunewaldom in Spandanom, ki je še pred 18 leti služila filmskim operaterjem za puščavo, se je spremenila v olimpijski paradiž, kakršnega si niti v sanjah ne morete zamisliti.

Postavili so orjaški stadion — poleg njega čez 20 drugih igrišč — vmes pa palače, ki so impozantne po velikosti in po šilu, ki združuje antično obliko z moderno stvarnostjo. Kakor severne palme stoji ob igriščih visoki bori — iz tal pa rastejo ograjice, ki bodo cvetele in dišale ravno v avgustu. Tudi to je bilo v načrtih...

V juliju in avgustu bo v Berlinu sto in sto olimpijskih prireditev. Poleg tekm in raznih razstav se bodo vršili tudi športni kongresi.

Taborenje vseh narodov zemlje

Tokrat hočemo malo obširneje poročati o športno pedagoškem kongresu, ki se bo vršil od 23. julija do 16. avgusta t. l. V bližini državnega športnega polja bodo postavili Nemci veliko taborišče, v katerem bodo stanovali udeleženci kongresa. Vsaka država bo poslala 30 svojih študentov akademije za telesno vzgojo. Po prestopu nemške meje, bodo vsi ti študentje nemški gostje.

Ker Jugoslavija še nima svoje visoke šole za telesno vzgojo, je JOO izposloval v Berlinu dovoljenje, da se smejo kongresa udeležiti naši absolventi in študenti športnih visokih šol v inozemstvu. Ker pa je teh komaj deset, se bo število izpopolnilo z mlajšimi telovadnimi učitelji srednjih šol. Tako se bo športno-pedagoški kongres v Berlinu udeležilo tudi 39 Jugoslovancev.

Delovni program kongresa, ki bo trajal 3 tedne, je zelo obširen. Vsak dan se bodo vršile praktične vaje — zlasti cross country in plavanje. Vršili se bodo tudi nastopi posameznih nacionalnih skupin, ki bodo morale pokazati sistem telesne vzgoje dotičnega naroda. Spričo dejstva, da se bodo udeležili športno-pedagoškega kongresa v Berlinu tudi Japonci in Kitajci, Turki in Angleži in najmanj še 20 drugih držav, je pričakovati dragoceno pestrost nastopov.

Udeleženci kongresa bodo redno posečali tudi olimpijske igre in vse druge pomembne prireditve. Primer naj pokaže, kako bodo vse dan zaposleni. Navajamo program za 8. avgust:

Ob 8 cross country vseh udeležencev.

10 nastopi in igre posameznih narodov.

Ob 11 »Pomen hrbtenice« (predavanje).

Ob 15 obisk olim. lahkoat. tekem

Ob 18.45 demonstracije švedske telovadbe.

Slični programi se vrste vsak dan vse od 23. julija do 16. avgusta.

O pripravi Jugoslovancev

Poedina moštva ne bodo na kongresu le pasivna publika. Morala bodo praktično pokazati sistem in značilnosti športa in telesne vzgoje svojega naroda. Zlasti želi vodstvo kongresa, da bi bila posamezna moštva sposobna tekmovali v ljudskih igrah (kriket, baseball, rokomet itd.).

Kakor nam poročajo iz Zagreba, je jugoslovanski olimpijski odbor zaprosil prof. Draga Ulaga, da bi prevzel vodstvo naše ekipe, ki bo sodelovala na pedagoškem kongresu. Ulaga je načelno pristal in je izdelal obširen predlog za priprave, opremo in nastope Jugoslovancev. Naši bodo v Berlinu pokazali sodobne gimnastične vaje, orodno telovadbo, lahko atletiko, plavanje in talno telovadbo. Mesto narodnih športnih iger bodo Jugoslovani nastopili v narodnih plesih (Korčulanska »moreška« in nastop sinjskih Alkarov). Za financiranje naše kongresne reprezentace bo po dosega njem proračunu potrebnih 100.000 Din.

Ian v Franciji, stane tam 5 fr., tu za reklamo 10 dinarjev. Povrh dobi še mlo za britje.

In zdaj pa zdaj se iztegne roka proti mizi v plača. A čudno! Skoro vsak s kovancem, tako da sta prodajalca kar v skrbeh, kje neki bi dobili drobiž.

Tisoč in ena zanimivost

Prodajal je parcele v raju

Kakor povsod na svetu se te težke čase tudi v Romuniji ljudje oprijemajo vsakogar, ki jim obljublja srečo na tem, ali onem svetu. V pomanjkanju prave verske resnice postajajo ljudje plen različnih sleparjev, ki se igrajo z njihovimi verskimi čustvi in preprostostjo. Tega je kriva v veliki meri tudi malomarna pravoslavna duhovščina, ki je premalo izobražena in tudi premalo vestna, da bi mogla zavrniti vsakega sleparja, ki pride begat uboge preproste ljudi.

Primer špekulacije z verskimi čustvi, kakor ga ne poznamo nikjer drugje, poročajo iz Moldavije. Tam se je pojavil mlad menih Glikirij, ki vrši med romunskim ljudstvom propagando za ureditev starega julijanskega koledarja. Zraven tega pa je lahkoverne pravoslavne ovčice varal, če se je le dalo. Poizkusil je zato različne načine, toda zadnji je bil nadvse izviran in prav tako brezvesten.

Glikirij je padlo v glavo, da bi lahko služil denar s tem, da bi se izdal za posrednika nebeškega kraljestva. In re spokusil je s prodajanjem parcel... v raju. Ta misel je bila tako gorostasna, da si ni mogloče misliti pri nas človeka, ki bi v tako reč verjel, zlasti še, ker življenje tega pravoslavnega meniha ni bilo nič kaj v skladu s poklicem nebeškega paslanca. Toda v Romuniji mu je šel marsikdo na limanice in Glikirij je zadel pravo trgovino z nebeškimi parcelami, ki jih je prodajal po 3000 levov. Iz tega je nastala cela zemljiska trgovina in nekako versko gibanje, ki ga je menih širil pod geslom: »Zagotovite si prostor v raju.«

Navsezadnje po preteku kakega pol leta, so obrnile svoje oko na tega prekupčevalca z rajskim teritorijem tudi romunske državne oblasti, ki sicer niso nič kaj urne v svojem uradovanju. Na zahtevo vseh pametnih ljudi so ga prišli, zaprli in mu dali tako priliko, da premišlja o posledicah svoje trgovine v samoti.

Esperanto prepovedan v Nemčiji

Ministrstvo za notranje zadeve je v Nemčiji prepovedalo, da bi nemški državljani uporabljali esperanto, ali katerikoli umetno stvorjeni jezik. Ta odredba je samo po sebi pametna, saj niso umetni jeziki ustvarjali drugega, kakor zmedo. Odredba nemškega zunanjega ministrstva pa gre še dalje in prepoveduje nemškim državljanom celo sodelovanje pri slehernem gibanju te vrste. Prav tako ni več dovoljeno širiti in brati tiskovin in listov, ki jih izdajajo esperantske in druge organizacije v Nemčiji ali v inozemstvu.

Ta odlok utemeljuje nemško notranje ministrstvo z razlogov, da so umetni jeziki v službi sil, ki nasprotujejo vrhovnim državnim koristim. Njihov namen je izkopati prepad med člani ljudskega občestva, ki družijo državljane Nemčije.

Kaj bodo na to dejali esperantisti, ni znano. Vsekakor bo mednarodno esperantska zveza v Zenevi ta odlok sprabila med svoje zgodovinske zanimivosti. Tam leži v stekleni omari poleg drugih dokumentov tudi nemška listina iz leta 1919, v kateri nemška vlada izraža svojo večno hvalečnost mednarodni esperantski zvezi za njene napore, s katerimi si je prizadevala, da bi olajšala usodo nemških ujetnikov po raznih državah.

Največji parnik sveta zavarovan za 2 milijardi Din

Novi orjaški angleški prekomornik Queen Mary, ki bo v kratkem nastopil svojo prvo vožnjo čez Atlantski ocean, so pred nedavnim zavarovali za 2.500.000 angleških funtov, kar da v našem denarju orjaško vsoto 625.000.000 dinarjev.

Ta vsota predstavlja največ, kar si upajo tvegati orjaške angleške zavarovalnice v Liverpoolu in Glasgowu.

Toda parnik ne bo zavarovan samo pri teh družbah, marveč so se lastniki obrnili tudi drugam. Del prvega zavarovanja bodo prevzele ameriške družbe, nekaj pa evropske zavarovalnice na celini.

Celotna zavarovalna vsota bo znašala pri zasebnih družbah nekako 3 milijone funtov sterlingov. Angleška vlada pa bo s svoje strani zavarovala ladjo, za katero je dala tudi precejšno podporo, za 4.800.000 funtov sterlingov.

Tako bo največji parnik sveta v celoti zavarovan za skoraj 8 milijonov angleških funtov, ali za dve milijardi dinarjev.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

18

Tudi drugi so se radi opijanjali, kakor na primer Delaporte, ki je »našel« moje čutare. Kadar so se napili, so bili docela nedostopni. Besno so napadali vse tiste, ki so se jim bližali.

Imel sem srečo, da sem bil malce obdarjen s tisto močjo, katero je imel seržan D'Etienne. Mene se nikdar nobeđen od teh pijancev ni dotaknil, čeprav sem videl, kako druge naravnost neusmiljeno mlatijo. Taki dvoboji v legiji se niso vršili docela po starih viteških pravilih. Legionar je tako malo podoben staremu, plemenitemu vitezu, da ni moči zahtevati od njega, da bi njegovi pretepi bili podobni viteškim dvobojem.

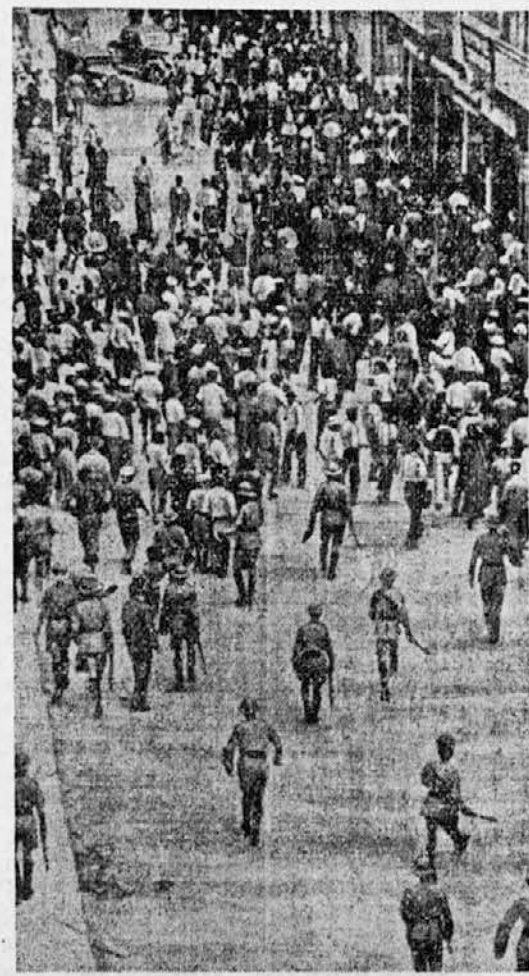
Kadar v legiji izbruhne prepir, tedaj se bliskajo noži in bajoneti. Borilci se pa radi poslužujejo tudi steklenic, ki jih vihte kakor bate ali ročne granate. Cevlji podirajo s svojimi težkimi žebli junake, prsti davijo in dero, pesti mlatijo. Videl sem nekatere, kako so uporabljali tudi zobe.

Jadrarno letalo za stratosfero

V zvezi z zadnjimi poizkusi sovjetskega letalstva poročajo iz Moskve zanimivo dejstvo, da je ruski inženjer Ševčenko sestavil jadrarno letalo, s katerim se je moglo dvigniti do višine 6000 m. kar pomeni že stratosferne mere. Seveda se jadrarno letalo, ki nima motorja, ne more dvigniti tako visoko. Za to je potreben avion, ki potegne brezmotornika tako visoko. Dosedanja brezmotorna letala niso bila odporna tako, da bi zdržala v takih višinah.

Ševčenko, ki je sam tudi aktivni pilot je tako letalo naredil. Letalo ima prostora za dva človeka. Motorno letalo ga potegne do višine, do katere pač more. Potem se brezmotornik ne odtrga takoj od letala, marveč v tej višini samo popušča vrvi, s katero je privezan. Avion pa leti naprej. Zaradi zračnega upora se brezmotornik s spretnim manevriranjem dviga višje in višje.

Pri zadnjih poskuseh, ki so jih pred nedavnim delali pri Moskvi, so ta letala dosegla višino nad 8000 metrov. čeprav so bila narejena in preračun-

Nemiri v Palestini so izbruhnili znova. S kakšno silo nam kaže slika

nana tako, da se je zdelo, da ne bodo mogla leteti na 6000 metrov. Do 8000 sta prišli celo dve brezmotorni letali, ki sta bili privezani drugo na drugo. Avion, ki ju je vlekel, je ostal več kilometrov pod njima. Sovjeti delajo vse te poskuse, kakor tudi poskuse s padali zaradi uspešnejše vojaške obrambe svojega ozemlja. Znano je, da ima Sovjetska Rusija kljub vsem miroljubnim besedam svojih prenikov poleg Amerike največje število vojaških in civilnih letal.

Centralna kurjava pri Mongolih v 11. stoletju

Neka znanstvena odprava, ki je imela za nalogo, da preišče ozemlje nekdanjih Tatarov v osrednji Aziji, je pri svojih raziskavanjih prišla do zelo zanimivih odkritij. Po dolgem iskanju in poskušanju, ki je bilo združeno s neverjetnimi naporji v brezvodni, razbeljeni puščavi, so naleteli učenjaki čisto slučajno, ko so se že hoteli vrniti, na razvaline prastarega mesta. Nadaljnja podrobnost raziskavanja so pokazala, da to mesto ni drugega kakor Suvar, nekdanja prestolnica tatarskih kanov.

Temelji tega, dejali bi pravilneje mesta se-gajo v 11. stoletje po Kristusu, ko se je v Osrednji

Legionarji se družijo po potrebi, dva ali trije proti enemu, brez slehernega pomisleka, da to ni viteško ali športno. Toda če legionarja napadejo tujci, prenehajo takoj vsi medsebojni pretepi, legija potegne skupaj in takoj sklene zavezo. »La legion! La legion!« Iz mračnega drevoreda se dviga ta krik, kateremu se takoj odzove odmev topotaajočih nog: vsi legionarji, ki so v bližini, drve na poprišče, da branijo svojega tovariša.

Vpliv, katerega je imel seržan D'Etienne na Gorigasa, Delaportea in tema podobne razgrajaje, je dal našemu častniku pobudo, da je spravil vse te razbijače v en oddelek, kateremu sem pripadal tudi jaz. Bil sem torej spravljen v dobri družbi! Vsem mojem vodstvu sta bila samo dva novinca — Zelenca.

To sva bila Silverster Budney in jaz. Da bi se zavarovala in obranila pred samovlado ostalih starih legionarjev, ki so imeli v mezinu naravnost ogromne skušnje glede vojaškega življenja, zlasti kar se tiče tega, kako se bodo zadržali na novince in jih zafrkavali, sva sklenila s Poljakom obrambno zvezo, ki naju je obvarovala dosti neugodnih in neprijetnihkušenj.

Poleg kantine so bile v bližini tabora še druge, manj dostojne ustanove, kjer je zaradi ženske prihajalo zmeraj do silovitih pretefov. To so bile — tak je namreč red v slavni francoski armadi — tudi napol službene ustanove.

Za našega bivanja v Gazaleji smo sodelovali v kazenskem pohodu, ki je bil podoben izterjavanju davkov. Francoske oblasti so pri

Aziji začelo porajati veliko tatarsko cesarstvo in z njim bodoča strašna moč in sila, ki so jo tatarski jezdeci z ognjem in mečem širili do Evrope in čez njo. Zidovi, ki so bili zgrajeni iz opeke, ki ni bila nič žgana, marveč samo na soncu sušena, so bili že skoraj do kraja razpadli. Razen tlorisa, kosti, ostankov starega posodja in tako dalje, niso raziskovalce našli kakih posebnosti ali dragocenosti. Tatarsi so bili ves čas svoje oblasti in sile barbarski, divji pastirski narod, ki ga je mohamedanski fanatizem gnal na osvajanje in na pljenje. Zato učenjaki niso mogli računati, da bodo med razvalinami mesta zadeli na kdovekake umetnine.

Presenetilo pa jih je na grobu tatarske prestolnice neko drugo dejstvo. Pod tlemi mesta so našli namreč še dobro ohranjeno in naširoko raztegnjeno in razpredeno omrežje glinastih cevi, ki so bile v nasprotju z opeko žgane in lepo oblikovane. Dolgo si člani odprave niso mogli priti na jasno, za kaj je tem pastirskim ljudem to cevje neki služilo. Nazadnje so prišli do spoznanja — po primerjavi z najdbami te vrste drugod — da je ta napeljava služila... centralni kurjavi, ki je bila narejena natanko po takih načelih, kakor jo napeljavajo še danes po modernih palačah. Kako so tatarsi, ki so sicer stali na zelo nizki kulturni stopnji, prišli do centralne kurjave, ne bo menda moči nikdar ugotoviti. Morda so jim jo prinesli kakikulturnejšisuznaji s Kitajske, ali pa je ta zadeva presenetljiv dokaz zato, kako se ponekod preprosta naravna človeška pamet uveljavi in pride v svoji otroški dobi do ugotovitev, za katere je civilizirani časi potrebovali leta, če ne desetletja.

Kaj zasluži in zapravi kralj

Angleški kralj kljub svojemu zavidljivemu vladarskemu ugledu, ki mu ne nahajamo primere na svetu, nima še daleč tako sijajnih dohodkov, kakor bi človek mogel sklepati na tem. Kakor vse javno življenje v Angliji do zadnjih podrobnosti, tako je tudi kraljeva plača določena že od pamtiveka in do zadnjega beliča preračunana. Po drugih, celo manjših državah, kot je Anglija, so stroški za vzdrževanje kraljevskih poslopij itd. postavljeni v državni proračun.

V Angliji pa temu ni tako. Samo vzdrževanje kraljevega gradu Buckingham stane kralja letno 30.000 funtov sterlingov. Funt sterling znaša v dinarjih okroglo 250. Teh 30.000 za vzdrževanje gradu mora dati kralj iz svoje privatne blagajne. Vsi njegovi dohodki znašajo v gotovini 110.000 funtov sterlingov. Vsa dela in popravila, ki so v palači potrebna, gredo na njegov zasebni račun.

Oče sedanega angleškega kralja, pokojni Jurij V. ni nikdar povedal, koliko so njegovi dohodki, jasno pa je, da ne bi noben angleški kralj mogel shajati z denarjem, ki ga dobiva od države kot njen prvi državljani. Zato je nujno potrebno, da skrbijo za svoje dohodke tudi sam s privatnim gospodarjem in navadnimi trgovskim in bančnimi posli.

Ostali stroški angleškega kralja, ki jih tudi ni mogoče smatrati za majhne, so naslednji: 2000 funtov velja letno vzdrževanje kraljevih kleti. 6000 funtov je drago kraljevo perilo vsako leto. 5000 funtov mu je bilo svoje čase določeno za konjarne, zdaj porabi večino tega denarja za vzdrževanje svojih garaž in osebja v njih. Kralj mora biti tudi ljubitelj knjig, zanje mora letno porabiti nič manj kakor 5000 funtov.

Edino služabništvo v njegovi palači ne gre v breme njegove zasebne blagajne. V ta namen je določenih v državnem proračunu 125.000 funtov.

Buckinghamsko palačo cenijo na 3 milijone funtov sterlingov. To lahko prištejemo v kraljevo imetje, ki pa nima nobene prometne, marveč samo teoretično ceno, saj kralj ne sme niti v največji stiski na prodajo. Pač pa je Edvard VIII. bogatejši kakor njegov oče, ker mu Cornwallsko vojvodstvo nese letno 70.000 funtov.

Kljub vsemu temu pa angleški kralj še daleč ne spada med dobro plačane vladarje ne v Evropi in še manj kje drugje v svetu.

Slanik nemške pasme

V svojem stremljenju po prečiščenju in povzdigovanju nemškega plemena in v vni, da bi našli čim največ in čim bolj bistvenih odlik za nordijsko raso, gredo Nemci in celo narodno socialistični »znanstveniki« naravnost smešno daleč. Tako je pred kratkim izdal J. E. Scholz, ki je član nemškega »plemenskega urada« (Rassenamt) v Hamburgu, brošuro »Rasse und Umwelt«, v kateri se trudi, da bi ne le za ljudi, marveč celo za živali, ki jih smatra za »nordijske«, dokazal, kako velika je njihova vrednost in kakšne so odlike, ki jih krase pred drugimi plemeni.

V tej knjigi je lepo šteli strani posvečenih tudi prednostim in odlikam nemškega odnosno nordijskega — slanika. Ta dokazovalec nordijskih odlik piše o nemškem slaniku:

svojem ravnanju razlikovale med vami, ki so bile pokorne, soumis, in med tistimi, ki niso bile pokorne, insoumis. Kamne preskušnje za to razlikovanje je bilo, prostovoljno plačevanje davkov.

Kakih dvanajst kilometrov stran od tabora je ležala na meji Druzov vas, ki ni hotela plačati predpisane davka. Osumili so jo, da daje pribežališče družovskim ogleduhom in da prebivalci vasi obveščajo Druze o našem gibanju. Sodelovali smo, kakor sem že dejal, pri prvem pohodu, ki naj bi bil s silo iztirjal davke.

Za stare legionarje, vajene ropanja, je bila to prava naslada. Slišali smo od njih naravnost neverjetne stvari, kaj so pri takih pohodih vse doživeli. Kadar se je katero selo, kljub zdajšnjemu vladnemu pozivu upiralo, da bi plačalo davke, so ga kar enostavno izropali in požgali. Legionarji pa so se s takih pohodov vračali s kozami, janci, konji, košmi, in če jim je bila sreča mila tudi s kakimi malimi dragocenostmi, perilom in svilu. Govorili so, da je ob takih prilikah moči najti tudi zelo dragocene in vredne stvari. Nekdo izmed njih je nekoč dobil celo lonec, ki je bil poln zlatnikov.

Razbojniki v mojem vodstvu so si že vnaprej oblikovali prste. Ne zato, ker bi bili skopuhi, ali ker bi jim šlo za to, da si nakopičijo zlata. Ne, temveč zaradi tega, ker pomeni zlato zanje dosti vina in radosti do mile volje...

Krenili smo pod noč v varstvu kompanije spahijev in eskadrona legionarjev na konjih. Proti jutru smo dospeli do cilja.

»Slaniki, ki jih ribiči love na obalah Nemčije, Norveške in Holandije in ki žive ter se plode v Severnem morju, se vedno razlikujejo od slanikov, ki jih lovijo v Bretoniji ali ob obalah Rusije. Nemški slaniki kažejo nekatere poteze, ki jih je moči razločiti na prvi mah. Nemški, odnosno nordijski slanik je večji in bolj rejen, ruski in francoski slaniki, ki žive v drugih morjih, so pa majhni in mršavi.

V bližini Jutlandije so opazili slanika, ki ga je treba smatrati za mešanca ruskega in nemškega slanika. Ribiči tega love samo v skrajni sili in zmeraj s težkim srcem, ker ima preveč pusto meso. Z njim krmijo večje ribe, služi za hrano morskim psom itd. po živalskih vrtovih. Ljudje pa ga ne marajo, ker ima nemški slanik ne samo boljše meso, marveč tudi boljši okus...«

Torej narodno socialistične plemenske in politične teorije, prenešene v živalstvo. Le da učenjaki ne ve, da tudi sam spada v pleme ne mešanec, marveč zmešanec.

Nova žarnica

Velika nizozemska tovarna, ki zalaga z električnimi potrebščinami skoro vso Evropo, je pričela prodajati nove žarnice, ki niso nič slične sedanjim. Čeprav so izredno izdatne, nimajo nobene žarnične vrvice in so slične naprtniku. To so 12 cm dolge in 6 cm široke cevke z mešanico neona in natrijeve sople. Ta plinska mešanica se svetli, če jo pronica električna struja. V nasprotju tudi pri nas z znanimi reklamnimi neonovimi cevkami ne zahtevajo nove žarnice nobene izredno visoke napetosti in razvijajo pri 100 kw toka do 600 sveč luči namesto dosedanjih 100 do 150 sveč. Vendar ima nova luč rumenkasto, dokaj neprijetno barvo. Zaradi tega je omejena uporaba na razsvetljavo mednarodnih avtomobilskih cest, kjer so se žarnice dobro obnesle.

Razkužena plinarna

Strupenost je največji nedostatek plinske kurjave, ter je zakrivila veliko nesreč ali celo samomorov. Kemiki so dolga desetletja zaman poskušali plinu odvzeti strupeno ogljikovo kislino, ne da bi znižali tudi njegovo kurilno vrednost. Strokovnjaki znanstvenega zavoda berlinske plinarne so šele zdaj rešili težko nalogo in sicer na nepričakovan način. Poslužili so se nekaj bacilov, ki požirajo ogljikovo kislino ter jo predelujejo v metan (močvirne pline), ki pa ni nevaren za zdravje. Zdjaj razkužijo te žive, dasi očesu nevidne pomočnice v Berlinu do 150.000 m³ plina dnevno.

Brezmotorna zmaga

Moskovski vojni letalec Stefanovskij je pridobil svetovno prvenstvo za dvig z brezmotornim enokrovnikom. Vojno letalo ga je potegnilo 10 tisoč metrov visoko in mu po telefonu sporočilo, da ne deluje več motor v razredčenem zraku. Stefanovskij se je odklopil, nadaljeval polet sam in srečno pristal 1 uri 45 minut pozneje na vojnem letališču v Moskvi. Oba njegova višinomera: sovjetski in nemški, sta enako kazala 10.360 metrov. S tem je bil potolčen za 3000 metrov zadnji rekord nemških brezmotornih letalcev v Bavarskih Alpah. Stefanovskij in krmar motornega vlačilca sta imela dvojno, s kožuho podloženo obleko in kisikove čelade. A v višini 10.000 metrov je vladal mrz 60 stopinj pod ničlo. Stefanovskij ni mogel premakniti niti prsta in je minulo več minut, preden je spregovoril na tleh.

»Vi ste torej krotilka zveri? Vi, s to vašo mršavo postavbo?«

»Seveda, v tem je vendar ves moj uspeh. Dokler se ne zredim, me noben lev ne povoha.«

Vas je bila postavljena vrh griča in obdana z visokimi stolpi, kakor kak srednjeveški dvorec. Obkolili smo jo neslišno, konjeniki pa so nas varovali kakega presenečenja. Na okoliških hribih smo opazili družovsko konjenico. Sovražniki so nas motrili nekaj minut, potem so pa izgini. Potem smo jih zagledali spet drugje, dokler se nilo znova razblinili, kakor kake prikazni.

Vso operacijo je vodil major Pratzert, poglavar našega bataljona. Prišel je tja v avtomobilu, spremljal ga je izvidniški častnik, obveščevalec, ki je dobro poznal ta kraj. V spremstvu maloštevilne patrole so naglo odkorakali v vas.

Dolgo smo stali tako pripravljeni na vse in drhteli na jutranjem vetru. Od zgoraj, z višini so oprezovali na nas oni pošastni konjeniki.

Podčastniki so nas zmerjali, pa niso mogli prepričati, da ne bi klepetali. Najprej smo se čutili, potem smo pa postali nepotpežljivi, ker smo si želeli, da bi se stvar že vendar odločila. Nekateri so že začeli sklepati stave. Če vas ne bo marala plačati davka, bomo dobili dovoljenje, da lahko ropamo.

Nenadno se pred nami pojavi major. Vrnili se je v spremstvu emirja in dveh ljudi, ki sta nosila v vreči nabrani denar.

Tovariši so menili, da so jih tako prevarili na nedostojen način. Zlomka, kaj se kaj takega spodobi po takem utranjem vstajanju in po tako dolgotrajni hoji! Kakšno preklemano življenje.